

DUNGENSE HISTORIËN

Onafhankelijk Tijdschrift voor de Geschiedenis van Den Dungen

12^e jaargang, maart 2018
Dit is nummer 38.

Redactie leovanminderhout@hetnet.nl

De schutskamp in het Bosch' broek

Het verpondingsboek van Den Dungen uit 1704 meldt dat *de oude schuts boogaardt* in Den Bosch eigenaar was van een kamp van 3 mergen in het Bosch' broek, aan de vaartgraaf gelegen¹.

Uitsnede uit de kadastrale kaart Den Bosch sectie D van 1832. Rechtsboven de Zuid-Willemsvaart, rechtsonder de Dungense vaartgraaf.

De kamp werd midden 18^e eeuw verkocht aan Jan Antonis Spierings uit Den Dungen en is in het kadaster te vinden als D73.

De schutskamp is een referentiepunt voor de omliggende kampen, die om de zoveel jaar van eigenaar veranderden; de belending *den ouden scuts* helpt bij het op de juiste plaats zetten op de kaart. Maar zo vast als de eigendom in de 16^e en 17^e eeuw was, zo verdeeld was de kamp in de tijd daarvoor.

Er zijn maar 3 akten beschikbaar over deze kamp waarin de schutterij van *den ouden voetboog* een rol speelt.

Ten eerste namen de koning, de hopman, de hoogdeken, de dekens en de wasmeesters een hypotheek met deze kamp als onderpand. Toen lag deze tussen erf van Heijlke weduwe Lambert Remmen (D74), *den wersedijck* (D72), *den nyeuwen dijck* en *de vaertgraeff*.²

Verder verhuurde *den ouden scuts* de kamp in 1553 aan Cool Teeuwen Hacken.³

En dan is er nog de transportakte waarmee Antoon Peter Seris (of Zeris) als man van Ida Willems Tongelaar de kamp opdroeg aan de gulde of broederschap van St. Joris, in 1489, maar opvallend genoeg, in 3 afzonderlijke delen.⁴

A

Twee maal ½ morgen die Ida had gekocht van Henrik van Arkel. De ene ½ m kwam van Beatrijs Frank Jan Franken van den Dungen, de andere van Jan Henriks Spiker (beide in 1441).

B

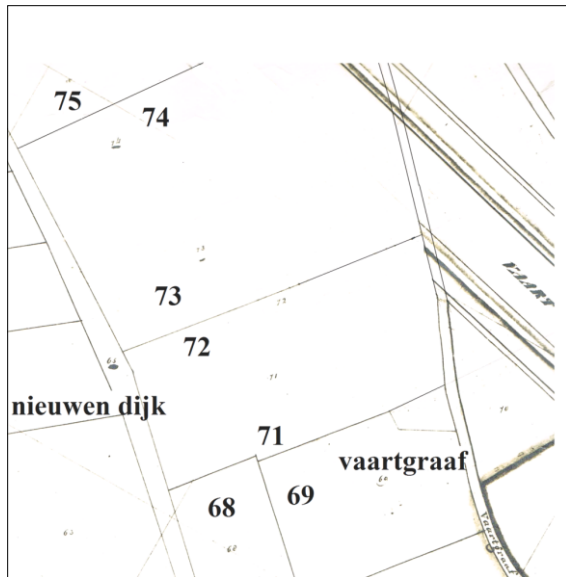
1 morgen die Ida gekocht had van Gerard van Vladeracken.

C

1 morgen die Ida gekocht had van Henrik van Arkel.

Bij alle oudere transportakten is de kamp 3 m groot en is de lokatie ervan *die eijkenenberch*, *den eijckenberch* of *den ekelenberch*.⁵ Ook D74 werd zo genoemd, waaruit is af te leiden dat D73+74 voor die tijd één kamp was van 6 m. De belendingen van de kamp waren in het begin van de 15e eeuw dan ook D75+76 aan de ene kant (Gijsbert van den Broek) en D71+72 aan de andere kant (Goijart Loijer).

De oudst bekende eigenaren waren Aart Heijme⁶ (D74, in 1431), Henrik van Arkel⁷ (D73 deels, in 1428), de kinderen van Jan Keersmaker⁸ (D73 deels, in 1405) en Frank Franken van den Westellaer⁹ (D73 deels, einde 14^e eeuw). Alle betreffende akten staan in de bijlage.

Rekonstruktie van de kamp D73+74 den eijkenenberch tussen de Nieuwen dijk en de Vaartgraaf. De kanaal is ter plaatse gewist.

Het toponiem is in 2 opzichten bijzonder. Evenals *eikendonk* zal *eikenberg* vernoemd zijn naar een eikenbos ter plaatse. En evenals *donk* geeft *berg* aan dat het Bosch' broek toen reliëf kende.

De mulders aan den Dungense kant

Van de 15^e-eeuwse mulders aan den Dungense kant is niet veel meer bekend dan hun naam. Ze staan vermeld in de artikelen van Jan Sanders over de molen¹⁰.

Bij de eerste drie daarvan (Colen, Marcelis en Klaas Hendriks Bloijman en Matheus die molner) moet het daar voorlopig bij blijven. Van de andere blijkt een en ander opgeschreven te zijn.

Hein (1438-1450)

Henrik zoon van Lambert *die molner* zoon van Henrik *moelner van Herlair* verkocht met zijn mede-erfgenamen huis en land bij de Dungense kapel, ter plaatse van Grinsel 1, aan zijn zwager Dirk Wellen Rovers¹¹, man van Goedele. Het is verleidelijk in deze verkoper de pachter van de Dungense molen in 1438 te zien. Als deze aanname juist is, zou ook gedacht kunnen worden dat het huis ter plaatse van de pastorie (Grinsel 1) het woonhuis van de molenaar was, slechts op 170 m afstand van de molen gelegen, al moet erop gelet worden dat ten tijde van de verpachting van 1438 de erfgenamen het huis al hadden verkocht.

Misschien was Dirk Wellen Rovers er ook molenaar?

GDD 492

(492a)

Lambert^{2 3 5 8} Henrik⁹ die Moelner^{1 10 11} van Herlair^{4 6 12}; Klaasz⁹; Molder³; Smolners⁸
leeft 1398⁴

overleden voor 1454⁶, voor 1429¹, voor 1407⁵, voor 1405³, voor 1401¹¹

x

Marina (Marie)^{2 3 5 8 9 10}

= Marine Lemken Molners²

kinderen:

1. Guedele^{6 8}

- x Dirk Wellen Rover^{1 6 7 8 9 10}, zie blad 491
2. Mechteld^{1 7 11}, overleden voor 1429¹
- x Jan van den Amersvoert^{1 7 11}
 hun kinderen zijn:
1. Luytgart^{1 7},
 2. Lijsbet¹ x Henrik Peter Bynder¹
3. Henrik¹
1. R 1199, fo 209v, 21-3-1429 [ze verkopen 2/3 van Grinsel 1 en Litsestraat 79 aan Dirk Wellen Rover; Henrik Jan Gielis en Jan Groetkynt zien van vernadering af; Dirk Wellen doet afstand tbv Jan van der Amervoort van goederen die Henrik Jan Gielis tegen Gielis die Molner en Jan van der Amervoort verkreeg]
 2. belendingen van Grinsel 1
 3. R 1184, fo 142v, vrijdag na exaudi 1405 [Marselis van Eerde doet afstand van Grinsel 1 tbv Marie]
 4. R 1181, fo 46v, 23-1-1398 [Lambert koopt het huis Grinsel 1]
 5. R 1185, fo 40, zaterdag na oculi 1407 [Marie verkrijgt een cijns uit Grinsel 1]
 6. R 1225, fo 173, 6-12-1454 [Dirk verkoopt Litsestraat 79]
 7. R 1176, fo 84, donderdag na hemelvaart 1379 [Lambert draagt Bospad B176 aan Emond H. van Rode op; Willem Lodewijks (196 via 197 via 492a) ziet van vernadering af]
 8. R 1203, fo 32v, 1433 [Dirk draagt een cijns uit de Vlinkevleug op]
 9. cijns 561;
 10. cijns 508
 11. R 1182, fo 38 - 38v, donderdag na oktaaf van pasen 1401 [Gielis Mulder en Jan geven huis in GbH ten pacht aan Henrik Jan Gielis]
 12. R 1176, fo 351, dinsdag na pasen 1384 [Lambert draagt akker op gasthuisdonc en ander land aan Emond H. van Rode op; Jan Arnt Michiel van den Tangherrijt ziet van vernadering af; Lambert draagt Bospad 4-6-8 aan Emond op; Jan idem.]

Aart Heinen (1450-1452)

Zoals uit GDD492 blijkt is ons (nog) niet bekend of Hein een zoon Aart had.

Maar een alternatief is dat het om Arnt Henriks van den Woude (GDD2215) gaat. Misschien vinden we daar nog eens iets van.

Willem Zuetmont (1455-1458)

Willem Zuetman is in het Bosch' protocol geen onbekende, zie de akten op blad GDD474. Nergens is daarin te vinden dat hij molenaar zou zijn. Nu is Zuetmont en Zuetman natuurlijk niet hetzelfde, maar het lijkt ons mogelijk dat Zuetman toch de mulder aan den Dungenkant was.

GDD blad 474

Willem Dielis²⁸ **Zuetman**^{1 3 5 7 8 9 10 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 25 26 29 30}

= Wilem Zuetmont^{4 6} Gielis^{24 27}; Willem Zuetman¹¹

(vader Gielis overleden voor 1433²³);

woont in Den Dungen⁹; overleden voor 1483¹²

x
 (473)

Lijsbet¹ Jan¹⁶ van Hoolaar; **van Erp**¹⁶

kinderen:

1. **Adriana**^{1 12 27}, overleden voor 1483¹², voor 1482¹²

x Jan Jan Robben van Houthem^{1 2}, zie blad 394b

= Jan Robben van Houthem¹¹

xx Jan Buck¹² Godschalks²⁷

2. Gielis^{9 28}, geboren in Den Dungen⁹, gedoopt in Den Bosch⁹

woont op die dungen²⁸; lijnewever²⁸

3. **Margriet**^{6 8 12}

x Henrik Dirks^{6 8 12}, zie blad 510

1. R 1225, fo 267v, 2-5-1455 [Willem draagt Grinsel 15 aan Jan op als huwelijksgift]

2. R 1245, fo 99, 2-4-1476 [verkoopt het huis Grinsel 15]

3. R 1232, fo 138, 17-12-1462 [Grinsel 3-5]
4. belendingen van Grinsel 15
5. R 1245, fo 226v, 7-3-1476 [verkoopt land B 947 in de Tryest GbH en een cijns uit Litsestraat 34]; R 1243, fo 196, 17-12-1473 [koopt het huis Litsestraat 34]
6. R 1254, fo 259, 7-4-1485 [Litsestraat 50]
7. H.J.M. van Rooij, Oud-Archief van het Groot Ziekengasthuis in Den Bosch, 1963; regist 843; 18-10-1438 [huis bij Den Dungen]
8. R 1265, fo 144v, 20-2-1497 [Cornelis Gerards (blad 510) draagt Jan Erards van den Camp land in de litsche straet op]
9. R 1248, fo 322v, 1478/1479; Gielis' peter is Jan Dirx, wonend ten Dungen, zijn meter is Margriet Willem Gielis Zuetman
10. R 1212, fo 79v, 3-10-1441 [verkrijgt land int Lytsche lant tegen Wouter Gijb Wouters]
11. cijns 792
12. R 1252, fo 114v, 26-2-1483 n.st. [een kamp land in GbH]
13. Mechelien Spierings: Hendrik Spierings van Den Dungen; in: HKV 3 (1978), nr 2
14. R 1243, fo 196, 17-12-1473 [koopt land in die litsche straat, Litsestraat 34]
15. R 1230, fo 100, 3-7-1460 [verkoopt cijns uit 3 lop land den triest GbH]
16. R 1226, fo 392, 7-8-1456 [Willem en Elizabet verkopen land in DD aan Jan Goyart Huben; Gijsbert Gijsbert Wouters (551 via 473) ziet van vernadering af]
17. R 1212, fo 16v, 13-12-1441 [verkrijgt land in GbH ten cijns]
18. R 1212, fo 53v, 5-5-1442 [verkreeg land in GbH, zie 17]
19. R 1210, fo 201v, 17-4-1440 [verkoopt Donksestraat B 891]
20. R 1208, fo 27, 12-12-1437 [koopt land GbH in des groten camp]
21. R 1207, fo 189v, 23-5-1437 [koopt 4 strepen land GbH bij de windmolen]
22. R 1215, fo 15, 9-11-1444 [verkoopt land GbH]
23. R 1203, fo 145, 15-1-1433 [koopt B 891]
24. R 1237, fo 15, 28-1-1468 [Willem koopt 1 bunder broekland op die donck GbH van Gielis z w Gielis Gielissoen; Gielis z w Gerit Gielissoen prebuit et reportavit]
25. R 1221, fo 303, 29-7-1451 [Willem verkoopt Klaas van der Boydonc een akker in GbH]
26. R 1214, fo 148v, 8-2-1444 [Willem koopt land van Jacob Jan Eelen]
27. Rentmr-Gen. 226 (GbH), fo 146 [huis met 20 lop land op den Dungen; voor Willem Zuetmont is het erf van Gielis Gielis Willems]
28. Illustre OLV-broederschap, Den Bosch, inv. nr. 123, fo 106 [betaling achterstallige doodschuld] en fo 106 [idem] en fo 161 [idem] en fo 341 [idem] en fo 341 [idem]
29. R 1212, fo 287, 7-7-1442 [Arnt Boll, Jan Raessen en Willem beloven het kapittel van St. Jan 24 peters (tienden?)]
30. R 1220, fo 366v, 9-7-1450 [als noot 29 en beloven 33 peters]

Bertout Thijssen (1481)

Uit blad GDD2565 blijkt waarom Bertout zijn termijn als mulder niet volmaakte; in 1483 was hij al overleden. Zijn herkomst moet gezocht worden in Gestel, zijn vader was Mathijs Bertout Hannenzoon, zijn moeder Katarina Houtakker. Zijn broer Mathijs Bernts werd ook mulder genoemd.

GDD blad 2565

(2095)

Bertout Mathijs^{1 4 5 7} Bertouts^{3 6}

= Bernard Thijs^{2 8}

pachter van de molen aan de Dungense kant in 1481⁶

overleden voor 1489¹, voor 1486⁴, voor 1483⁵

x

Katarina^{4 5}

overleden voor 1486⁴

kinderen:

1. Gerard^{1 2 4 5 6 7 8}, overleden voor 1489¹, voor 1488⁷, voor 1486⁸

x Oda^{1 7} Bogart⁸

2. **Katarina**^{4 5}

x Wouter van den Wijer z w Wouter⁶ alias Wellens⁴

xx Arnt Jacob Gerits van den Dungen^{5 6}, zie [blad 67f](#)

1. R 1258, fo 348v, 31-1-1489 [Oda verkoopt een pacht uit een huis in GbH, met toestemming van Jan Bogart en Arnt Jacobs (als op 2095)]

2. R 1255, fo 24v, 13-6-1486 [Gerard koopt land in GbH op Thede van Peter Paulus Raassen]
3. R 1238, fo 93v, 27-5-1469 sabato post penthecoste [Bertout verkoopt een cijns uit een huis ten hoernic GbH]
4. R 1255, fo 276, 29-4-1486 [Wouter draagt goederen van w Bertout en w Katarina op aan Gerard]
5. R 1253, fo 162, 14-10-1483 [Arnt x Katharina dragen Gerard Bertout Thijssen goederen van w Bertout op]
6. R 1250, fo 295v, 26-4-1481 [Bertout en zijn zoon, en de borgen Wouter z w Wouter van den Wijer (dit blad) en Arnt z w Jacob Gerits van den Dungen (dit blad), beloven Arnt van Campen [kastelein van Herlaar] gedurende 6 jaar 34½ mud rog te betalen, in 4 termijnen, wegens huur van de windmolen op die dungen, en geld]
7. R 1257, fo 493, 18-4-1488 [Oda verkoopt pacht uit huis GbH en uit land den hauwe]
8. R 1256, fo 5, 2-11-1486 [Oda (haar broer is Jan Bogart) draagt Bloijs land in GbH, thede, op]

Aart Andries Hannen (1482)

Aart was vermoedelijk de zoon van Andries Hannen, broer van Bertout Thijssen, die getrouwd was met Elizabet Aart Roelofs van den Dungen. Meer is niet bekend.

Willem Stouten (1487-1499)

Aanhef van de akte in R1248, fo 61: Willelmus filius quondam Johannis Stouten multor ..

Willem Jans Stouten was bakker in Den Bosch en heeft hem afgeseegt der becker ambacht bynnen dese stat ende en will dair nyet meer mede schieten noch genyeten.

Hij was eigenaar van een windmolen op de Vuchterendijk in Den Bosch in de jaren 1480-1484, welke afkomstig was van zijn vader Jan. Het ging hem financieel niet voor de wind en hij was gedwongen de molen te verkopen en daarna ook zijn huis, ook staande op de Vuchterendijk, en nog later een kamp land in Maren. Na de verkoop van de molen was hij in de gelegenheid de Dungense molen, eigendom van de heer van Herlaar, te pachten. Ook als pachter viel het niet mee. In een akte uit 1494 vertelt hij dat hij samen met de rentmeester van Herlaar had nagerekend dat hij nog 38 mud rog, 6 rijnsgulden en 36 pond was van de pacht ten achteren was. Hij beloofde die achterstand binnen 2 weken te voldoen¹². Dat schijnt gelukt te zijn, want Willem kon latere pachtcontracten krijgen.

Bij de molen stond , in ieder geval sinds 1452, een molenhuis. Hier zal Willem gewoond hebben.

Konklusie

Voor zover nu bekend waren de mulders van de Dungense molen van elders afkomstig, al zou het kunnen zijn dat Aart Andries Hannen een Dungense moeder had..

De Dungense hopmaat

Bij elke mud rogge in het Bosch' protocol wordt de maat vermeld. Dorpen en steden hadden hun eigen maat en het is knap moeilijk na te gaan hoeveel liter er in 1 zo'n mud ging. Een voorbeeld is de maat van Drunen.

R1253, fo 320; eerste regel achteraan: ½ mud rog maat van Drunen

In Den Dungen was de Bossche maat gebruikelijk. De Provinciale almanak voor Noord-Brabant geeft voor 1 mud Bosche graanmaat als inhoud 2 zakken ofwel 3,00388 hl. Dat is 300,388 liter. Let op dat de opgave nauwkeurig is tot op 1 ml! De schrijvers doen niet aan bronvermelding.¹³

Opvallend is dan deze ene akte van een verkoop van hop met *dunghescher maeten*.¹⁴

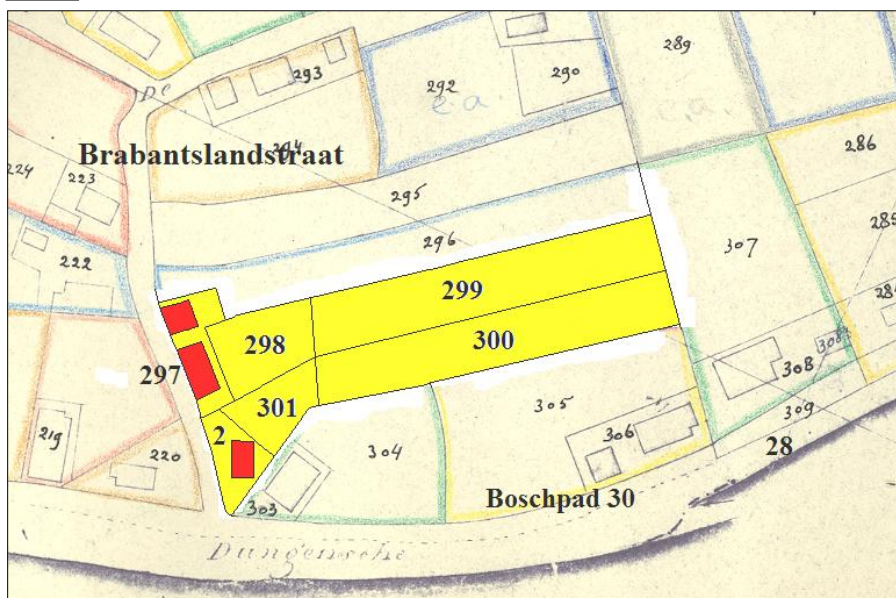
Alzoe aert Jacops gerittsoen [van de Keer] vercocht heeft andries korsten hellinx soen hondert mud hopen van
 den gewas van desen jaer elck mud voer tweendertigh stuivers ende een blanck ende die voirsch hope te
 leveren tot den hoochtijt van sinte mertensmyss in den wynter naestcomende alzoe zij zeeghden
 Soe is gestaen voor scepen hier onder geschr(even) die voirsch aert ende heeft geloeft op hem ende alle sijn
 goet dat hij heeft ofte naemaels krijgen sal dat hij die voirsch hondert mudde hopen den voirsch andriessen
 leveren zall **met dunghescher maeten** op die dunghen ofte te berlikem te schijndell oft te gestell ten geliefte van
 den voirsch. vercoepere...

Alzoe aert Jacops gerittsoen [van de Keer] vercocht heeft andries korsten hellinx soen hondert mud hopen van
 den gewas van desen jaer elck mud voer tweendertigh stuivers ende een blanck ende die voirsch hope te
 leveren tot den hoochtijt van sinte mertensmyss in den wynter naestcomende alzoe zij zeeghden
 Soe is gestaen voor scepen hier onder geschr(even) die voirsch aert ende heeft geloeft op hem ende alle sijn
 goet dat hij heeft ofte naemaels krijgen sal dat hij die voirsch hondert mudde hopen den voirsch andriessen
 leveren zall **met dunghescher maeten** op die dunghen ofte te berlikem te schijndell oft te gestell ten geliefte van
 den voirsch. vercoepere...

Het zal wel altijd een vraag zonder antwoord blijven: hoe groot was dan 1 mud Dungense maat?

Willem Zegers Steenbecker uit Myerle

Elizabeth Jan Willemsz van Doorne en haar man Matheus Matheusz van Haanwijk alias van
 Zeeland (GDD 516 en 461) hadden een huis met 1 malderzaad land in *brabants land* nagelaten.

De geelgekleurde percelen B297-302 op de hoek van Boschpad en Brabantslandstraat zijn het huis en het land
 die door Elizabeth en Matheus werden nagelaten, zij het dat er toen slechts 1 huis en 1 esthuis op stonden. Op
 deze kaart van het kadaster van 1832 staan op B297 huis en schuur en op B302 een huis. Het 16^e eeuwse huis
 was te vinden op B302; het was immers een afsplitsing van de andere helft van de akker B298-306. In 1605 was
 de splitsing van het perceel in 297-299 en 300-302 tot stand gekomen bij een erfdeling.

De erfgenamen verkochten het huis en land aan Willem Zegers Steenbecker¹⁵ die getrouwd was met Elizabet Lodewijk Huiberts¹⁶ van Boschpad 54. Hun kinderen zijn in Den Dungen aan te treffen in het einde van de 16^e eeuw als eigenaren van onroerend goed en ze heten dan Van der Merendonk. Dit staat samengevat in het kader GDD429.

GDD429
Willem Zegers Steenbecker overleden voor 1540 x Elizabet Lodewijk Huiberts overleden voor 1568 kinderen: 1. Mathijs, zie blad 427 2. Huibert, zie blad 737 3. Geertruyt x Aart Jan Willems van Griensven, zie blad 12b 4. Zeger, zie blad 429a 5. Loyke x Frans Goyarts de Leeuw 6. Henrixke x Zeger Jans van Roij, zie blad 366c 7. Deliana 8. Elizabet

Willem Zegers zelf was ook al Van der Merendonk genoemd tussen 1533 en 1540¹⁷; en naar zijn weduwe werd in 1553 en 1562 verwezen als Lijske van der Merendonk¹⁸.
Het was tot nu toe niet gelukt de herkomst van Willem Zegers te vinden; wel die van Lijske, nl. op GDD194.

(195)	GDD194
Lodewijk Huibert Lodewijks = Loij Huijben overleden voor 1515 x (2095) Elizabet Mathijs Bernarts overleden voor 1526 kinderen: 1. Geertrui x Jan Jan van der Merendonk, zie blad 193 2. Elizabet x Willem Zegers Steenbecker, zie blad 429 3. Mathijs Loyen x Jutta Jans van Griensvenne, zie blad 356 4. Willemke x haar eerste man Lucas Jan Wijgergangs, zie blad 39u x haar ander huwelijk Adriaan Simon Rutten, zie blad 467	

Opvallend daarin is dat Willem Zegers een zwager is van Jan Jans van der Merendonk. Zou dat zijn nieuwe achternaam verklaren?

In de volgende 3 akten kan de oplossing worden gevonden.

1.

Guedelt weduwe van Goijart *schoenmaker* draagt haar schoonzoon Jan Henriks van der Merendonk, man van Hillegont, een pacht uit goed in *myerle* op en Jan belooft haar dat zij in zijn huis mag wonen.¹⁹

2.

Willem Willems Ooms en Jan Henriks van der Merendonk als voogden van Willem onmondige zoon van wijlen Zeger Willems Steenbecker verkopen een huis in *myerle* en diverse percelen land.²⁰

3.

Jan van der Merendonk en Willem die Oom verkopen land in *myerle*. Ze doen dat namens en van wege Willem onmondige zoon van wijlen Zeger Willem Gerards Steenbecker en van Henrica Jans van der Merendonk.²¹

We kunnen vaststellen dat Willem die Oom (akte 3) en Willem Willems Ooms (akte 2) een en dezelfde zijn; en dat geldt ook voor Jan Henriks van der Merendonk (akte 2) en Jan van der Merendonk (akte 3).

Willem Ooms moet een verwant van de onmondige Willem geweest zijn van vaders kant; immers Jan van der Merendonk is zijn moederlijke grootvader.

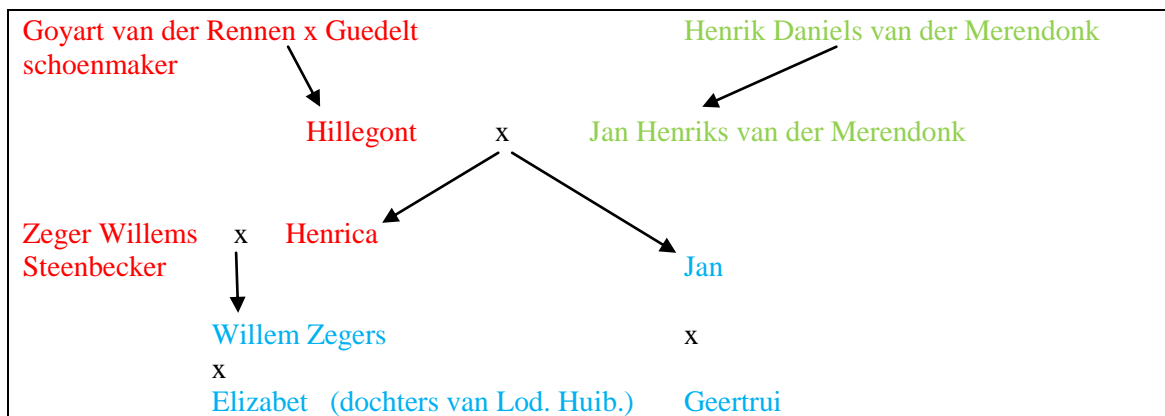
Goijart van der Rennen de schoenmaker en zijn vrouw Guedelt woonden misschien in Mierlo, maar hadden in ieder geval relaties in Mierlo en omgeving. Het zou ook kunnen dat ze naar Den Bosch waren getrokken.

Guedelt kwam in 1486 in het huis van haar dochter en schoonzoon wonen (akte 1) nadat haar man overleden was; dat was waarschijnlijk op de Merendonk, net buiten de stad Den Bosch.²²

Het zou ons niet verwonderen dat Willem Zegers ook daar is komen wonen, bij zijn grootvader dus, ten tijde dat Jan Henriks en Willem Ooms de goederen van de jonge Willem verkochten (akte 2). Willem was er samen met zijn overgrootmoeder Guedelt (als ze toen nog leefde), met zijn grootvader Jan en grootmoeder Hillegont, en met de kinderen van Jan en Hillegont die zijn ooms en tantes waren. In het dagelijkse leven was hij hun "broer".

Zo is begrijpelijk hoe Willem Zegers aan zijn nieuwe achternaam kwam.

Ziet U de jonge Jan van der Merendonk en Willem Zegers ook al lopen over het Merendonks steegske, de Nieuwen dijk, de Langwinkelse steeg, de Donkse straat, de Bellenbroekse straat en uitkomen bij Boschpad 54?

Mierlo, Merendonk, Den Dungen

Een schilderij van Kuipertjeswal 2

Het kadastrale nummer van het hutje op de hei ter plaatse van het latere Kuipertjeswal 2 was 1469 in sectie B.

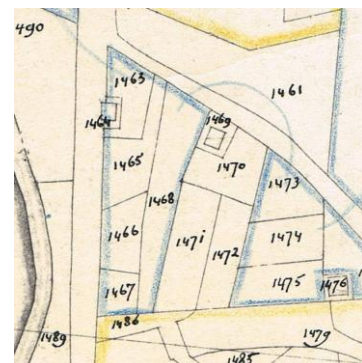
De afmeting van het hutje was niet meer dan ongeveer 6 x 7 m.

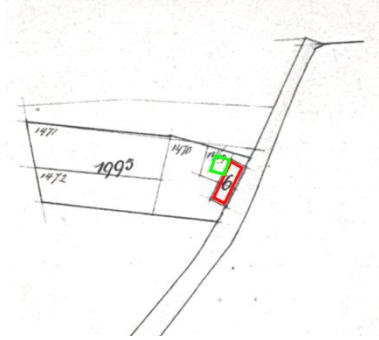
Kadaster 1832.
Noord is links.

Bij de herbouw in 1890 ontstond het bescheiden huisje dat tot aan 1961 aldaar bestond. Daarvan werden 2 foto's gemaakt.

De eerste werd genomen in 1959 ten behoeve van Welstand toen de plannen gemaakt werden voor een nieuw huis; deze opname is bewaard gebleven.

De tweede werd gemaakt enige tijd voor de sloop.

Hulpkaart 132 van het kadaster van Den Dungen, februari 1890. Noord is boven. De oude nummers 1469-1472 zijn in het klein aangegeven en het hutje in groen, de nieuwe nummers 1995 en 1996 groot en het huis in rood.

Henk Groenendaal maakte een schilderij aan de hand van die 2^e foto.

Alhoewel op het eerste gezicht de foto van Welstand en het schilderij overeenkomen, blijken er verschillen te zijn.

Bijvoorbeeld, de boom helt op de foto en niet op het schilderij; dit verschil is ontstaan door de waarneming of opvatting van de schilder.

De positie van het paaltje langs het fietspad o.a. maakt echter duidelijk dat het schilderij naar de 2^e opname gemaakt moet zijn en niet naar de foto van Welstand. Bovendien stond de gehele gevel aan de straatkant op die 2^e foto, terwijl de opname bij Welstand alleen het voorhuis toont.

De naad tussen voor- en achterhuis is aanwezig zowel op het schilderij als op de foto van Welstand. Deze verraadt dat het achterhuis aanvankelijk opgetrokken was uit hout of fitselstek en pas later in de 20^e eeuw in steen werd opgetrokken.

foto Welstand; kollektie E. Verzandvoort. Dit 6x6 kiekje toont ook de vaarweg en het fietspad.

Schilderij van Kuipertjeswal 2 door Henk Groenendaal (1952-2016) naar een foto uit 1961. Foto R. van Nuland.

Bijlage

Perceelsbeschrijving D73

Verpondingsboek 1704 e.v.

Oude schuts boogaardt haaren camp aan de vaertgraeff, 3 m

Jan Antonis Spierinx koop 1747

Wouter Antonis Spierinx erfenis ½ en Leendert van den Keer ½ 1750

Maria van der Donk ½ en Jan van Kaathoven ½

Hendrik Strakkens man van Maria van der Donk

wed. Gerard van Griensven

Daniel Daverveld man van Mechtel Gerard van Griensven deiling 89 ½

kinderen Hendrik Klaas Verhoeven, nl. Catharina, Diena en Johanna.

Kadaster 1832

D73 Hendrik van Schijndel [man van Adriaantje [=Deliana Henrik Strackens?]]

Oudere akten

Belending

bij	in	
D74	1685	schutscamp
D74	1658	den ouden schuts
D74	1580	den auden schuts

1

OSA1589, ongef., 1553

Den ouden scuts verhuurt Cool Teeuwen Hacken 2 mergen weijlant aen den nyeuwendijck.

2

R1360, fo 240v, 9-5-1552

Henrik Kemp de jonge z Henrik Kemp coninck

Mathijs Lamberts Stooters koopman

Jan Pijnappel Jansz hooghdeken

Henrik Kemp de oude oude hooghdeken

Jan Zegers Walraven Kemp en Symon Daniels dekenen

Jan Kuijsten Yewaenssoen en Aelbert z w Herman Pelgrom wasmeesters

al van der schutterijen van den ouden voetboogh DB, namens die schutterij, verkopen een cijns uit een kamp land, 3 m, op baseldonck buijten St. Antonis poort

tussen Heijlken wed Lambert Remmen

den dijck genoemt den wersdijck

den nyeuwen dijck

de vaergraeff.

3

R1258, fo 204, 7-3-1489

Antoon z w Peter Seryss

x

Ida dr w Willem Tongelairs

½ m in een kamp den eijckenberch van 3 m achter Porta Celi

tussen Jan Spiker z w Henrik

kinderen w Goijart Loijers

en ½ m van Jan Spiker z Henrik in een kamp den ekelenberch

tussen Jan Spiker

w Goijart Loijer,

welke beide ½ mergens Lambert van Doerne z w Corstiaan t.b.v. Yda dr w Willem Tongelaers had verkregen

tegen Henrik van Arkel z w Henrik van Arkel,

draagt hij op aan sekr t.b.v. hogedeken, meester en dekenen, wasmeesters van gulde of broederschap van St.

Joris ridder in kapel St. Joris DB.

Antoon x Yda

1 m in de kamp eijkenberch van 3 m achter Porta Celi
tussen Jan Spiker z Henrik
w Goijart Loijer
die eertijds Mr. Arnt van Weijlhusen t.b.v. Ida dr w Willem Tongelaer gekocht had van Mr. Gerit van
Vladeracken,
draagt hij aan die gulde.

Antoon x Yda
1 m in een kamp eijkenenberch van 3 m achter Porta Celi
tussen Jan Spiker z w Henrik
w Goijart Loijers
die Lambert van Doerne z Corstiaan had gekocht t.b.v. Ida dr w Willem Tongelaers van Henrik van Arkel z w
Henrik,
draagt hij op aan die gulde.

4
R1252, fo 206v, 13-12-1482
Antoon Serys z w Peter
beloofd zijn dochter Rychmoet een cijns uit land in Roosmalen en uit 3 m land bij Porta Celi
tussen Goijart Cuijper bontwerker
Jan van den Steen
bij den nieuwen dijck,
en uit 2 huizen in DB, volrestraetken.

Belendingen
bij in
D71 1505 Antoon Zerys
D74 1470 Antoon Zeris

5
R1221, fo 225, 2-11-1450
Henrik van Arkel z w Henrik van Arkel
½ m land in een kamp die eijkenenberch, 3 m, achter Porta Celi
tussen Jan Spiker z Henrik
w Goijart Loijers
welke ½ m Henrik had verkregen tegen Beatrijs dr w Frank tymmerman nat z w Jan Vranckensoen van den
Dungen,
draagt hij op aan secr t.b.v. Yda dr w Willem Tongelaer.

Henrik
½ m land van Jan Spiker z w Henrik Spiker geweest in een kamp den ekelenberch
tussen Jan Spiker voorn. (D74)
w Goijart Loijer (D71+72)
welke ½ m Henrik had verkregen tegen Jan Spiker z Henrik Spiker,
draagt hij op aan sekr t.b.v. Yda dr w Willem Tongelaer.

Henrik
1 m land in een kamp den eijkenenberch, 3 m, achter Porta Celi
tussen Jan Spiker z Henrik Spiker (D74)
w Goijart Loijer (D71+72)
de graaf
den nye dijc
verkoopt hij aan sekr t.b.v. Yda dr w Willem Tongelaer.
Everart van Arkel z w Henrik doet afstand van die 1 m t.b..v. Yda.

6
R1211, fo 198, 9-5-1441
Jan Spiker z Henrik Spiker
½ m land in een kamp die ekelenberch
tussen Jan Spiker (D74)

w Goijart Loijer (D71+72)
de graaf
die nye dijck
verkoopt hij aan Henrik van Arkel.

7

R1211, fo 53v, 15-3-1441

Elizabet

x

w Frank tymmerman nat z w Jan Vranckensoen van den Dungen
de tocht in ½ m land in een kamp die eijckenberch, 3 m, achter Porta Celi
tussen Jan Spiker z w Henrik (D74)

kinderen w Goijart Loijers (D71+72)

die vaergrave

den nuwendijc,

en kamers in DB over de tolbrug,

draagt zij op aan hun dochter Beatrijs.

Deze verkoopt die ½ m land aan Henrik van Arkel z Henrik van Arkel.

Jacob z w Dirk Jan Vranckensoens ziet van vernadering af.

De volgende akten gaan over D73+74.

8

R1205, fo 168, 29-3-1435

Henrik Mostart z w Goijart Mostart bontwerker

¼ van een kamp, den eijckenberch, achter Porta Celi

tussen den aelcamp

eertijts Arnt van Beke nu de erfgen. w Mabelia van Lancvelt,

welk ¼ hij had verkregen tegen Elizabet dr w Jan z w Henrik Buekentop en Henrik van den Laerschot z w
Goijaart van den Laerschot,

draagt hij op aan Jan Spiker z Henrik Spiker.

Gielis Dunnecop ziet van vernadering af.

9

R1204, fo 70, 19-4-1434

Elizabet dr w Jan z w Henrik Buekentops en

Henrik van Laerschot z w Goijaart van den Laerschot

x

Yda dr w Willem van den Hoernic

x

w Hylla dr w Henrik Buekentop

¼ van een kamp, eijckenberch, achter Porta Celi

tussen den aelcamp (D71+72)

eertijts Arnt van Beke nu de erfgen. juffr. Mabela van Lancvelt (D75),

welk ¼ Henrik Buekentop had verkregen tegen Henrik z w Jan kersmeker, zijn broer Willem, Jan z w Jan
kersmeker en Gijb Kesselman als man van Heilwich dr w Jan kersmeker,

dragen zij op aan Henrik Mostert z w Goijaart Mostert bontwerker,

belast met 6 pond H.Geest DB.

Aart sceijmeker en Henrik Bueckentop zien van vernadering af.

10

R1204, fo 192v, 10-4-1434

Jan z w Jan Berniers

2 m land van Arnt Heijme geweest, in den eijckenberch, achter Porta Celi

tussen Gijsbert van den Broec (D75)

Goijart Loijer (D71+72)

den nuwendijc

Porta Celi (over de vaartgraaf),

welke kamp Jan had gekocht van Arnt Heijme,

draagt hij op aan Jan Spiker z Henrik Spiker.

Henrik z w Arnt van den Hoernic ziet van vernadering af.

11

R1201, fo 272v, 16-8-1431

Aart Heijme

2 m land in een kamp den eijckenberch achter Porta Celi

tussen Gijsbert van den Broec (D75)

Goiart Loijer (D71+72)

den nuwendijc

Porta Celi (over de vaartgraaf),

welke kamp van 6 mergen

verkoopt hij aan Jan Jan Bernierssoen.

Belending bij D75 in 1431 Aart Heijme, Frank tymmerman, e.a.

12

R1199, fo 161v, 23-10-1428

Henrik van Arkel z w Henrik van Arkel verkoopt Klaas Jan Boudens van den Water een cijns 4 pond uit ½ van 1 m land achter Porta Celi in de kamp de eijckenenberch

tussen Goijaart die Loijer (D71+72)

..... (ontbreekt)

Porta Celi (over de vaartgraaf)

die nuwendijc.

13

R1184, fo 143, daags voor pinksteren 1405

Henrik, Willem, Jan en Heijlwich vr van Gijb Kesselmans, kinderen w Jan keersmaker

¼ kamp den eijckenberch achter Porta Celi

tussen den aelcamp

eertijts Arnt van Beke nu de erfgen. juffr. Mabelia van Lancvelt [= Beel wed Leunis van Lancvelt]

verkopen zij aan Henrik Buekentop.

14

R1182, fo 220v, zaterdag na pinksteren 1401

Hadewych

x

w Henrik Aalbrechtssoen van den Dungen,

hun zoon Jacob, en

hun dr Hille vr van Jan Arnts

½ m land, geweest van Frank z w Frank van den Westellaer, in die eijckenenberch achter Porta Celi

tussen den aelcamp (D71+72)

w Henrik van Langvelt (D75),

verkopen zij aan Frank tymmerman nat z w Jan Vranckensoen van den Dungen.

Dezelfde akte op fo 220 is doorgehaald.

Belending

bij	in	
D71+72	1393	den eijckenenberch.
idem	1381-1391	den eijckenenberch

Evaluatie

Hoort akte 15 bij dit perceel?

15

R1177, fo 321v, donderdag na 1-9-1386

Lodewijk z w Willem Gielyssoen

een cijns 40 s uit 4 morgen (bunder?) land achter Porta Celi, met de gebouwen daarin staande,

welke cijns Jan Kersmaker verkocht had aan Lodewijk,

draagt hij op aan zijn broer Marten Willem Gielyssoen.

Perceelsbeschrijving D74, den eijkenenberg

Verpondingsboek 1704 e.v.

Willem Delissen van der Steen ende de wed Dirck Leenderts griensvenne camp, 3 m wed.

Jan Hendrik Zeberts Westelaken, later wed.

Willem Jans van der Westelaken

Antonie

Kadaster 1832

D74 administratie van de ZWV

Oudere akten

1

R1637, fo 193v, 6-10-1708

Willem Delis van den Steen

x

Teuniske dr Dirk Leenderts

x Marieke Adriaan Jansen

erft (2^e lot) ½ van 3 m hoijlants, griensvenne camp, op t broeck [hij heeft nu de gehele kamp].

Belending

bij in

D75 1693 Dirk Leenderts.

D75 1677 Corst Faassen c.s.

D75 1667 Adriaan Jan Dirx c.s.

2

R1652C, fo 62, 11-1-1685

Willem onm z Delis Jans van den Steen

x Jenneke Willem Wouters van Hannen

erft (1^e lot) ½ van eenen hoeijcamp eertijts gecomen van de erfgen. van den ad.^t Griensven, in t bosch broeck tussen Dielis Jans van Osch westwaarts (D75)

den schutscamp oostwaarts (D73)

den nieuwen dijck

de gemeijne vaertgraef.

Belending bij D75 in 1677 Corst Faassen c.s., in 1667 Adriaan Jan Dirx c.s.

3

R1613, fo 184, 1-4-1658

E.A. van Maldegem erfgen. van juffr. Hestervan Griensven dr w Rogier van Griensven

x

Josina Aart Jans van Amelzoije

(haar testament 12-1-1651 voor J. van Aaffoiden)

eenen camp van 3 m weijlants buijten St. Anthonis heekel aen den nieuwen dijck,

met de visscherijje

tussen den ouden schuts DB (D73)

Andries Willems e.a. (D75)

baseldonk (over de vaertgraaf)

de nieuwen dijck

draagt hij op aan Adriaan Jan Dirx en Willem Wouters.

Belending

bij in

D75 1652 juffr Hester van Griensven

D75 1648 juffr Hester van Griensven

D75 1595 Rutger Claas van Griensven

D75 1594 Rut Rutten

D75 1586 Rutger Rutger Claas van Griensven

4

R1417, fo 59v, 11-2-1580

Jan z w Jan Gecx als erfgen. van w Goijaart Cuijpers z w Henrik bontwerker
een kamp land van 3 m achter Porta Celi
tussen w Gijselbert van den Broeck

Antoon Seris (D73)

erf van Porta Celi

den nieuwen dijck [belending uit 1470],

welke kamp Goijaart Cuijpers z w Henrik bontwerker verkregen had van Jacob z w Jan Spijcker z w Henrik
Spijker van Megen,

nu gelegen

tussen den auden scuts DB (D73)

Willem Andries Willems e.a. (D75)

Porta Celi (over de vaartgraaf)

den nyeuwen dijck

draagt hij op aan Rutger z w Rutger Claas van Griensvenne.

Belending

bij in

D73 1552 Heijlken wed Lambert Remmen

D75 1546 Heilwich wed Jan Gecx.

D75 1505 Gerong van den Bosch

D73 1482 Goijart Cuijper bontwerker

4a

R1265, fo 155v, 24-3-1496

Bij deling tegen Henrik z Goijart Cuper, in klooster op die hage bij Eindhoven, krijgen

Elizabet dr w Goijart z w Goijart Cuper

x Margriet van Hees,

Sophie dr Geerling van Nuwelant

x

w Goijart Cuper bontwerker,

en hun zoon Henrik,

Gerong z Peter van den Bosch

x

Aleijt dr Goijart Cuper, en

Wouter Bolx

x

Elizabet dr Goijart Cuper

een kamp land, 3 m, achter Porta Celi, op eijckenberch

tussen w Gijsbert van den Broeck (D75)

Antoon Zerys (D73),

welke kamp Goijart Cuper verkregen had tegen Jacob Jans Spijker.

5

R1239, fo 221, 13-2-1470

Jacob z w Jan Spijker z w Henrik Spijker van Megen

een kamp land 3 m achter Porta Celi, op den eijkenenberch

tussen w Gijselbert van den Broeck (D75)

Antoon Zeris (D73)

erf van Porta Celi (over de vaartgraaf)

den nieuwen dijck

verkoopt hij aan Goijart Cuper z w Henrik bontwerker,

belast met 6 pond.

Dirk z w Jan Bathensoen ziet van vernadering af.

Evaluatie

Den eijckenberg was hiervoor D73+74, zie bij D73.

-
- ¹ Verpondingsboek fo 26v.
- ² R 1360, fo 240v, 9-5-1552.
- ³ OSA1589, 1553.
- ⁴ R 1258, fo 204, 7-3-1489.
- ⁵ R 1221, fo 225, 2-11-1450; R 1211, fo 198, 9-5-1441; R 1211, fo 53v, 15-3-1441; R 1205, fo 168, 29-3-1435; R 1204, fo 70, 19-4-1434; R 1204, fo 192v, 10-4-1434; R 1201, fo 272v, 16-8-1431; R 1199, fo 161v, 23-10-1428; R 1184, fo 143, daags voor pinksteren 1405; R 1182, fo 220v, daags na pinksteren 1401.
- ⁶ R1201, fo 272v, 16-8-1431.
- ⁷ R1199, fo 161v, 23-10-1428.
- ⁸ R1184, fo 143, daags voor pinksteren 1405.
- ⁹ R1182, fo 220, zaterdag na pinksteren 1401.
- ¹⁰ Jan Sanders, De molen van Sint-Michielsgestel aan de Dungense kant (ca. 1400-1540), Het Griensvenneke 9 (1984), nr 3, blz 14; De verplaatsing van de molen, idem blz 29. Hierin werd de molenaar van de Dungense molen tussen 1487 en 1505 Willem Scouten genoemd. Zelfs Schouten -met sch- valt er te lezen.
- ¹¹ R1199, fo 209v, 21-3-1429.
- ¹² R1247, fo 405, 20-1-1478 Willem z w Jan Stouten maant tot betaling van een pacht.
R1247, fo 448v, 25-5-1478 Willem Jan Stouten die moller heeft *hem afgeseegt der becker ambacht bynnen dese stat ende en will dair nyet meer mede schieten noch genyeten*.
R1248, fo 45v, 21-10-1478 Willem z w Jan Stouten bakker draagt ... op aan Kl.
R1248, fo 61, 23-12-1478 Willem z w Jan Stouten mulder, belofte.
R1249, fo 272v, 1-7-1480 Willem Stouten z w Jan Stouten mulder belooft Arnt van Uden een pacht uit een windmolen van w Jan, nu van Willem, buiten *pickenpoort* op de Vuchterendijk in de richting van *die oetheren*.
R1251, fo 266v, 27-11-1481 Willem Stouten z w Jan mulder verkoopt een pacht uit een molen op de Vuchterendijk.
R1252, fo 20v, 28-2-1483 Willem z w Jan Stouten mulder verkoopt een pacht uit huis op de Vuchterendijk.
R1253, fo 220, 13-2-1484 Willem Stouten mulder z w Jan Stouten verkoopt een pacht uit een windmolen op de Vuchterendijk .
R1253, fo 306v, 30-6-1484 Willem Stouten z w Jan Stouten bakker weduwnaar van w Elizabet dr w Willem Starckman draagt de goederen van w Elizabet op aan de kinderen Starckman; dezen aan Willem. In marge: het gaat over een windmolen.
R1253, fo 118, 21-7-1484 Willem Stouthen z w Jan verhuurt Henrik H van Deventer een windmolen op de Vuchterendijk voor 100 jaar en 1 dag; fo 119, 23-7-1484 en verkoopt.
R1253, fo 350v, 4-9-1484 Verwijzing naar het transport op fo 118-119.
R1256, fo 474v, 21-2-1487 Willem z w Jan Stouthen mulder verkoopt een cijns uit huis Vuchterstraat tussen beide poorten.
R1256, fo 513, 9-4-1487 Willem z w Jan Stouten verkrijgt een cijns uit een huis in Den Bosch, en draagt hem op aan H.
R1257, fo 486v, 11-3-1488 Willem Stouten molder z w Jan Stouten verkoopt Van Craendonck mulder een huis op de Vuchterendijk.
R1258, fo 35, 18-2-1489 Verwijzing naar transport op fo 118-119.
R1259, fo 246, 17-12-1489 Willem Stouten mulder z w Jan Stouten draagt 3 m land in Maren op aan Jan Symon Jans.
R1264 fo 273, 31-10-1494 Willem Stouten had 8 jaar geleden de molen *op die dungen* gepacht. Nog ten achteren 38 mud rog, 6 rijns gulden, 36 pond was. Belofte te betalen voor 11-11 a.s.
- ¹³ Mr. P.C.J.M. Kruse en H.J. Lysen, Provinciale almanak voor Noord-Brabant, Alphen aan den Rijn, 1959. Daarbij is 1 mud gelijk aan 256 maatjes waarbij (rekent u maar na) 1 maatje gelijk is aan 1,173390625 l, nauwkeurig tot op 10⁻⁹ liter hetgeen veel minder is dan 1 roggekorrel!
- ¹⁴ R 1258, fo 450v, 10-7-1489.
- ¹⁵ R 1286, fo 388, 20-6-1516.
- ¹⁶ St. Michielsgestel R 44, fo 57v, 2-10-1568.
- ¹⁷ Belending van Boschpad 30 in 1533 en 1534, belending van B295+296 in 1533.
- ¹⁸ OSA1589, 1553 Lijske Willems van der Merendonck bezit en gebruikt een huis met 2 zesterzaad land *op ten keer*; belending van Boschpad 30 in 1562.
- ¹⁹ R1255, fo 425, 20-5-1486.
- ²⁰ R 1256, fo 511v, 6-4-1487.
- ²¹ R 1257, fo 136v, 10-1-1488.
- ²² Jan Henriks verkocht Jacob van den Eijnde een pacht uit huis, erf, hof en aangelag, genoemd *t goet ter merendonck*, 13 morgen groot, in R 1261, fo 506v, 3-8-1492. Dit is de laatste vermelding van een huis ter plaatse.